

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

**ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ
ДО ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
РИНКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ**

Колективна монографія
за редакцією к.і.н., проф. Русавської В.А.

Київ
Видавництво Ліра-К
2018

УДК 640.4:338.46

Т 338

Рецензенти:

Л. П. Бойко – кандидат педагогічних наук, професор, директор науково-дослідного інституту Київського національного університету культури і мистецтв;

Т. О. Долбенко – доктор культурології, професор, професор кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв, заслужений працівник культури України;

В. Ф. Доценко – доктор технічних наук, професор, декан факультету готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Національного університету харчових технологій;

Т. В. Князєва – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри маркетингу Національного авіаційного університету.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
протокол № 6 від 07 вересня 2018 р.*

Т 338 Теоретико-практичні підходи до ефективного функціонування ринку готельно-ресторанних послуг: стан, проблеми, тенденції : колективна монографія / за ред. канд. іст. наук, проф. В. А. Русавської. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. – 420 с.

ISBN 978-617-7605-81-1

У монографії досліджуються теоретичні та практичні аспекти функціонування ринку послуг в Україні, актуальні проблеми підвищення ефективності підприємств готельно-ресторанного бізнесу.

Аналізуються концептуальні виміри, історичний дискурс і соціокультурні детермінанти еволюції гостинності; розглянуто становлення і розвиток виробничої інфраструктури гостинності. Досліджуються теоретичні основи становлення, функціонування та розвитку індустрії гостинності. Виокремлено інституційні засади трансформаційних процесів ринку послуг України.

Особлива увага приділена організаційно-економічним процесам та явищам на підприємствах сфери послуг, а саме: технологіям виробництва, маркетингу, менеджменту, інвестиційно-інноваційним аспектам.

Монографія призначена для керівників та фахівців підприємств ринку послуг, науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів і всіх читачів, яких цікавлять проблеми становлення та функціонування ринку послуг України.

УДК 640.4:338.46

ISBN 978-617-7605-81-1

© Колектив авторів, 2018

© Видавництво Ліра-К, 2018

**Присвячуємо 50-річчю
Київського національного університету
культури і мистецтв**

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ГОСТИННІСТЬ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ВИМІРИ, ІСТОРИЧНИЙ ДИСКУРС І СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЧИННИКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ	10
1.1. Гостинність як соціокультурний феномен	10
1.2. Гносеологічний інструментарій, наукові підходи та концептосфера вітчизняної гостинності.....	27
1.3. Культурно-історичний контекст становлення закладів гостинності	42
1.4. Гостинність як чинник формування соціально-культурного простору міста.....	60
1.5. Соціокультурні детермінанти еволюції гостинності в Західній Європі	81
1.6. Становлення і розвиток виробничої інфраструктури гостинності	94
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАНОВЛЕННЯ, ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	120
2.1. Обґрунтування практичного використання принципів універсального дизайну в сфері соціокультурної діяльності при обслуговуванні туристів з інвалідністю... ..	120
2.2. Основні наукові підходи до дослідження проблеми мистецького оформлення готельно-ресторанного комплексу	147
2.3. Структурно-семантичні аспекти рішень інтер'єрів дизайнерського середовища готельно-ресторанних закладів	165
2.4. Гастрономічна культура.....	178
РОЗДІЛ 3. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ РИНКУ ПОСЛУГ УКРАЇНИ	197
3.1. Діагностика сучасного стану та напрямів інноваційного розвитку ресторанного бізнесу в Україні	197

3.2. Стратегічні аспекти розвитку і регулювання готельно-ресторанної та туристичної галузей в Україні	230
3.3. Наукові підходи та методологічні засади у вивченні інтер'єрів готельно-ресторанних підприємств в Україні	244
3.4. Механізми державного регулювання розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні	255
3.5. Теоретико-методологічні підходи до процесу формування стратегії управління змінами у сфері послуг: зарубіжні та вітчизняні практики	278

РОЗДІЛ 4. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЯВИЩА НА ПІДПРИЄМСТВАХ СФЕРИ ПОСЛУГ (ВИРОБНИЦТВО, ТЕХНОЛОГІЇ, МАРКЕТИНГ, МЕНЕДЖМЕНТ, ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ)	310
4.1. Корпоративна соціальна відповідальність як інструмент сталого розвитку	310
4.2. Вплив корпоративної культури та іміджу на забезпечення конкурентоспроможності готелю	344
4.3. Маркетинг у сфері готельно-ресторанного бізнесу	365
4.4. Маркетингові інтернет-технології в управлінні інформаційно-комунікаційними процесами при підвищенні конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу	386
ВИСНОВКИ	407